

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-074-2-77>

**СТРАТЕГІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ
З ЄВРОПЕЙСЬКИМ ПОЛІЦЕЙСЬКИМ ОФІСОМ
У ГАЛУЗІ ПРОТИДІЇ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОЇ
ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ**

Казік Т. В.

*аспірантка другого року навчання
за науковою спеціальністю «081-Право»
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»
м. Київ, Україна*

На сучасному етапі поглиблення інтеграційних процесів у різних сферах життя, вирішення питання протидії та боротьби з організованою злочинністю, що набуває нових форм із застосуванням складних механізмів реалізації, набуває все більш важливого значення для кожного суб'єкта міжнародних відносин.

Загальновідомо, що між країнами-учасницями Європейського Союзу (далі – ЄС) фактично поняття «внутрішнього кордону» перестає існувати, тому як громадянин країни, що входить до ЄС має можливість до вільного пересування без проходження прикордонного контролю з іншою державою-членом ЄС. А отже, для майже всіх європейських країн організована злочинність немає конкретної території дії та стає загрозою для будь-якої держави.

В цьому аспекті для країн-учасниць ЄС актуально вести протидію та боротьбу на глобальному – транснаціональному рівні, не тільки в межах інтеграційного об'єднання, а й зосереджувати увагу на співпраці з іншими державами. Саме для вирішення вищезазначених питань було створено Європейський поліцейський офіс (далі – Європол). Так, підтвердженням такої думки є праця І. К. Гришко [1], в якій автор визначає, що злочинність сьогодення набуває нових форм та виходить за межі кордонів конкретної держави, що і надає їй транснаціонального характеру.

В. С. Полянська [2] наголошує на активізації глобальної загрози через відкриття економічних ринків, яка в сукупності негативно впливає на соціальний, економічний, політичний та, навіть, культурний розвиток держави. Правовому аспекту регулювання міжнародного співробітництва нашої країни з Європолом задля подолання злочинності

особливу увагу приділяють М. М. Сірант [3], І. І. Маринів та П. С. Мохончук [4].

Стратегічне співробітництво Європолу з Україною було започатковане у 2004 році шляхом організації двостороннього діалогу відповідно до поставленої задачі Радою Європейського Союзу. Так, договірно-правова база включає наступні міжнародні документи: 1) Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про стратегічне співробітництво [5], що почала діяти з 16.11.2010 року та втратила чинність на підставі прийняття правонаступного акту; 2) Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво [6], що ратифіковано 12.07.2017 року.

Відповідно до Статті 1 кожного із актів, де визначається мета угоди, варто зауважити те, що Угода від 2010 року закріплювала саме посилення взаємодії України та держав-членів ЄС, де Європол виступає як діюче агентство, через яке виконується співпраця, тоді як в Угоді від 2017 року Європол виступає вже як самостійний незалежний підрозділ, що представляє інтереси держав-учасниць ЄС.

Так, розглядаючи, вищевказану обставину, доцільно зауважити, що вона виникає через проблеми правосуб'єктності Європолу та подальшу еволюцію міжнародно-правового статусу даного відомства. Адже, починаючи з травня 2017 року, Європейський парламент розширює повноваження Європолу для функціонування як окремого підрозділу ЄС у якості юридичної особи для оперативного реагування, тому як попередній статус вимагав постійного ратифікаційного процесу державами-членами ЄС. У зв'язку з цим, співробітництво України з Європолом з 2017 року набуває нового формату тісної взаємодії з розширеними можливостями кожної сторін у правовому аспекті.

Доцільно відмітити появу нового розділу, а саме «Визначення», де надається трактування «інформації», що підлягає обміну, як персональні та неперсональні дані. А отже, дане визначення є повністю антонімічним порівняно з Угодою від 2010 року, де в пункті 2 Статті 1 зазначається, що договір не надає уповноваженим органам кожної із сторін функцій «на передачу даних, які стосуються встановленої особи чи особи, яку може бути встановлено» [5]. Порівняно з першим документом, у преамбулі другого [6] вже просліджується вживання проблеми організованої злочинності з транснаціональним характером. Таким чином, просліджується розширення компетенцій для більш ефектної співпраці та результативності у розслідуванні справ.

Отже, розглянемо результати співробітництва більш предметно. Серед останніх резонансних справ транснаціонального характеру в галузі протидії організованої злочинності, що було викрито у співробітництві

України з міжнародними партнерами, включаючи Європол, слід згадати міжнародну спецоперацію «ЕМОТЕТ» (січень 2021 рік) [7] та міжнародну шахрайську схему злочинного заволодіння коштами фізичних осіб (грудень 2020 рік) [8]. У кожній операції Європол відіграв роль координаційного центру [9] та працював в рамках спеціальної 4-х річної програми (оригінальна назва – EU Policy Cycle) щодо боротьби з найбільш актуальними злочинними, загрозами Європейського Союзу – ЕМРАСТ.

За масштабами ці дві справи насправді досить різні, однак просліджується одна важлива риса – серед організаторів встановлено причетність громадян України. Як наслідок, для блокування злочинних дій міжнародна кооперація базувалася на розслідуваннях, що провели відповідальні органи з української сторони. У першій справі було залучено Департамент кіберполіції, Головне слідче управління та Генеральну прокуратуру України. Для викриття другої справи – Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України.

Аналізуючи зведені показники за двома справами слід зазначити, що негативні наслідки та збитки від діяльності злочинного угруповання у першій справі є більш серйозними, тому як хакери почали атаку ще з 2014 року та мали стійку та розгалужену систему, що включала більше як 90 серверів у різних куточках світу. Як висновок, злочинна організація може бути викрита через місяць або рік, а деякі злочини з транснаціональним характером займають аж до 7-8 років. Так, найбільшої загрози, в період інформаційної епохи, представляють саме кіберзлочини, для яких не існує кордонів та меж. Саме тому, дуже важливо спільними зусиллями не тільки на міждержавному рівні, а й на рівні міжнародних організацій об'єднуватися для подолання найбільш болючого питання – протидії організованій злочинності.

Література:

1. Гришко І. К. Питання боротьби зі злочинністю в праві Європейського Союзу. *Інституційний репозитарій eNULAUIR Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/15145/1/Grushko.pdf> (дата звернення: 10.04.2021).

2. Полянська В. С. Питання європейського співробітництва в протидії транснаціональній організованій економічній злочинності. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2018. № 3 (108). С. 67–79. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/13484/1/8.pdf> (дата звернення: 10.04.2021).

3. Сірант М. М. Поліцейське співробітництво України і Європейського Союзу – правовий аспект. *Національний університет «Львівська політехніка». Наукові журнали та конференції*. URL: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/aug/5753/vnulpurn201685054.pdf> (дата звернення: 10.04.2021).

4. Маринів І. І., Мохончук П. С. Роль агенції Європейського Союзу з правоохоронного співробітництва в боротьбі з міжнародною організованою злочинністю. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Випуск 55. Том 2. С. 157–159. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/16398/1/Maruniv_Mohonchuk_157-159.pdf (дата звернення: 10.04.2021).

5. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про стратегічне співробітництво. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_954#Text (дата звернення: 10.04.2021).

6. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-16#Text (дата звернення: 10.04.2021).

7. Кіберполіція викрила транснаціональне угруповання хакерів у розповсюдженні найнебезпечнішого в світі комп'ютерного вірусу «EMOTET». *Офіційний сайт Національної поліції*. URL: <https://www.npu.gov.ua/news/kiberzlochyni/kiberpolicziya-vikrila-transnacionalne-ugrupovannya-xakeriv-u-rozprovsyudzhenni-najnebezpechnishogo-v-sviti-komp-yuternogo-virusu-EMOTET/> (дата звернення: 10.04.2021).

8. Нацполіція спільно з Офісом Генпрокурора та німецькими колегами викрили міжнародну шахрайську «схему» з місячним оборотом у 10 мільйонів євро. *Офіційний сайт Національної поліції*. URL: <https://www.npu.gov.ua/news/majnovi-zlochyni/naczpolicziya-spilno-z-ofisom-genprokurora-ta-nimeczkimi-kolegami-vikrili-mizhnarodnu-shahrajsku-sxemu-z-misyachnim-oborotom-u-10-miljoniv-jevro/> (дата звернення: 10.04.2021).

9. World's most dangerous malware emotet disrupted through global action. *Europol*. URL: <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/world%E2%80%99s-most-dangerous-malware-emotet-disrupted-through-global-action> (дата звернення: 10.04.2021).